

پیام تبریکه؛

هیئت رهبری پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی فرا رسیدن سال نو هجری خورشیدی را حضور کافه ملت مسلمان و فرهنگ پرور کشور تبریک عرض نموده و سال جدید را یک سال پر از صفا و صمیمیت و صلح و برادری در کشور آرزو مینماید.

سال نو مبارک!

فرهنگی
ادبی
اجتماعی
معلوماتی

مولانا

Monthly

ماهنامه

حمل 1400 هـ ش

Mawlana

صفحه 1

شماره 76

حمل 1400 هـ ش

پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی

50% تخفیف در تایم شبانه
ثبت نام جریان دارد...

- ✓ طب معالجی
- ✓ حقوق و علوم سیاسی (50% تخفیف)
- ✓ اقتصاد (50% تخفیف)
- ✓ ژورنالیزم (50% تخفیف)
- ✓ تعلیم و تربیه (50% تخفیف)

آدرس: مزارشریف؛ شمال چوک کفایت جاده
سربازان قوای مسلح.
تماس: 0707254005 / 0799254005
آدرس الحاقیه: ولایت سمنگان شهر ایبک مقابل لیسه آینه

چهره

به سلسله معرفی چهره های نخبه پوهنتون مولانا اینبار محترم استاد احمد رشاد ذوالفقار را معرفی می نمایم. احمد رشاد ذوالفقار فرزند محمد طالب، در ۳۱ ماه جوزا سال ۱۳۷۸ خورشیدی در یک خانواده متدین، منعمه، روشنفکر، با دیانت و با تقوا در کارته آریانا، ناحیه دهم، شهر مزارشریف چشم به جهان گشود. آموزش های نخستین، متوسطه و لیسه خود را در مکتب لیسه عالی استاد وجدان سپری نموده سپس در پایان سال ۱۳۹۳ از این لیسه به درجه اول نمره عمومی فراغت حاصل نمود. پس از سپری نمودن آزمون کانکور، بنابر علامندی و گزینش، در آغاز سال ۱۳۹۴ پا به دانشگاه اقتصاد دانشگاه فاریاب گذاشت. و الی صفت دوم در آنجا ادامه تحصیل داده بنابر مشکلات به دانشگاه اقتصاد دانشگاه بلخ تبدیل نموده پس از چهار سال آموزش و پویش! در پایان سال ۱۳۹۷ خورشیدی از دانشگاه اقتصاد دانشگاه بلخ به درجه اول نمره عمومی گواهنامه لیسانس خود را به دست آورد. نسبت اشیاقت و علاقمندی خاص که در بخش تدریس داشت ایشان از سال ۱۳۹۷ به این سو، منجبت کادر علمی دانشگاه اقتصاد دانشگاه مولانا جلال الدین محمد بلخی ایفای وظیفه مینماید. بزرگترین آرزوی استاد عزیز، آرامش سراسری و آسوده گی مردم درد دیده کشورش میباشد.

کارگاه آموزشی تحت عنوان (تدریس مبتنی بر نتیجه و آموزش محصل محور) در پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی دایر گردید.

کارگاه آموزشی تحت عنوان (تدریس مبتنی بر نتیجه و آموزش محصل محور) که از جانب انجمن فارغ التحصیلان حقوق امریکا و توسط محترمان هریک پوهنمل ایرج حیدری ماستر ترین و استاد پوهنملی حقوق پوهنتون بلخ و محترم ماستر ترین پوهنملی هارون اسدی ماستر ترین و استاد پوهنملی اقتصاد پوهنتون بلخ در پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی به تاریخ 1399/11/13 آغاز گردیده بود مورخ 1399/11/27 به پایان رسید. در این کارگاه آموزشی که میزبانی آن را پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی به عهده داشت، 32 تن استادان از پوهنتون های خصوصی و دولتی ولایت بلخ اشتراک نموده بودند. طی

دیدار هیئت محترم وزارت تحصیلات عالی از پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی

3شبهه مورخ 1399/12/11 هیأتی ریاست محترم پوهندوی دکتور محمد ولی حنیف نظارت و ارزیابی امور اکادمیک وزارت تحصیلات عالی از پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی دیدن نمودند. نخست هیئت محترم وزارت تحصیلات عالی با محترم الحاج محمد یحیی انوری رئیس پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی دیدار نموده و متعاقبا از بخش های مختلف پوهنتون مولانا دیدار نموده و پوهنملی حقوق و علوم سیاسی این پوهنتون را مورد بررسی قرار دادند که در نتیجه هیئت مذکور از فعالیت ها و خدمات شفاف و قانونمند در این پوهنتون اظهار رضایت نمود. همچنان محترم الحاج محمد یحیی انوری رئیس پوهنتون مولانا از حمایت های وزارت محترم تحصیلات عالی در قبال دانشگاه های خصوصی سیاس و تشکر نمود. این در حالست که پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی یکی از نخستین نهاد های علمی در سطح شمال کشور بوده و هزاران تن در پنج پوهنملی (طب معالجی؛ حقوق علوم سیاسی؛ اقتصاد؛ ژورنالیزم و تعلیم و تربیه) مشغول فراگیری دانش اند.

آچه در این شماره میخوانید.

- 1 سفره نیت... کارگاه آموزشی... ص
- 2 معلومات عمومی... ص
- 3 شعر و ادب... ص
- 4 مقالات... ص

سرمقاله

در این سرمقاله عزم بر آن است تا پیرامون قانونمندی و قانون پذیری در جامعه سخن زده شود. جوامع بشری از ابتدای شکل گیری در مسیر تمدن بشری همیشه برای تنظیم امور زندگی خویش قوانین و مقرراتی را وضع کرده است که با آن بتواند روابط افراد را در حیات اجتماعی با همدیگر تنظیم نماید تا باشد که هر فردی در جامعه به حق مشروع خویش دست یابد. شاهان و زمامدارانی که از خصیصه عادل بودن برخوردار بوده اند؛ قوانینی هر چند غیر مترقی و مطابق عصر و زمان خویش؛ تنظیم نموده اند که بر اساس آن مردم زندگی خویش را به پیش میبردند. اند. طور مثال لویه های که از سومر باستان به دست آمده گواه اینگونه قانون مداری است. همچنان در تمدن های مانند تمدن رود سند؛ آریانا؛ امریکای جنوبی؛ چین؛ و بابل اینگونه دستاویز تقنینی دیده میشود. البته باید گفت که قانون یکی از ابزارهای سازنده یک جامعه مترقی محسوب میگردد. کشورهای جهان سومی که تا جایی با روند حاکمیت قانون کمتر آگاهی دارند؛ دیده میشود که از عدم پذیرش قانون توسط مردم رنج میبرند. قانون پذیری یک روند است که باید جوامع طی سالها تجربه به آن دست یافته یابد.

تماس: 0799254005
ایمیل: jayhoon6670@gmail.com
آدرس: مزارشریف؛ شمال چوک کفایت جاده سربازان قوای مسلح
پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی
ساحه توزیع: بلخ؛ سمنگان و کابل

صاحب امتیاز: پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخی
مدیرمسئول: جان محمد جیحون
هیئت تحریر: دکتور عبدالهی آرام؛ محمد ناصر اکبری؛ جمشید نژد، غلام مصطفی حدید؛ حنیف صافی؛ سلطان مسعود محب؛ داکتر جمال الدین قیام؛ جاوید شریفی.
طراح: شاه محمود شایان
مسئول توزیع: نثار احمد جمالی
شماره گان: 2000 نسخه

از کویچه شعر و ادب

جانم آتش به تبت می‌گری
 وقتی از باغ سنبل می‌گری
 وقتی از باغی و مناسبت از بودت می‌آوردی...

قدح عاسی

آمد بهار عاشقان تا خاکدان رستان شود
 آمدند ای آسمان نامرغ جان پستان شود
 بهم بحر کله بر شومم شوره چون کوه بر شود
 بهم سگ لعل کان شومم جسم جلد جان شود
 گر چشم و جان عاشقان چون بر طوفان بار شد
 لامل اندر بر تن چون برق بارش خان شود
 دانی چرا چون بر شد در عشق چشم عاشقان
 زیر آک آن سینه شتر در این پنهان شود
 ای مژده خندان ساقی کان بر ما گزیده شد
 یارب خسته عانی کان برق باخندان شود
 زان صد هزاران قطره یک قطره ناید بر زمین
 در آنکس آید بر زمین جلد جان ویران شود
 ای مژده زرش جت هم غم خورم غم خور
 کان دانه زیز زمین یک روز تعلقان شود
 از خاک روزی سر کند آن رخ شایخ ترکند
 شایخ دوسه گر خشک شد باقیش آستان شود

مولانا

بایه نوروزی سپر!

سرزمینم را از یاد ببر
 وقتی از اطلال مرجانی خواب،

روی جانان طلبی آینه را قبال ساز
 در زنگه بر کمال و نسرین نهد آینه در روی
 کوش بکشی که بلبل به فغان می‌گوید
 خوابه تصویر منرا گل توینجی بوی
 کشتی از حلقه با بوی ریای آید
 آفرین بر نشت باد که خوش بوی بوی

رسیده شده که آمد بهار و بنزد دید

دخینه گره برسد صفرش گل است و نید
 صغیر مرغ بر آمد بل شرب کجاست

فغان قنار به بلبل قنار گل که کشید

ز میوه‌ی بهشتی چه ذوق دید

هر آن که سبب زلفان لب‌ی گنجد

مکن زلفه بخت که در طریق طلب

نوبهار است دآن کوش که خوشدل باشی

کبری گل بعد بار و تو در گل باشی
 من کلویم که کون باک نشین چه بوش
 که تو خودانی اگر بزرگ دعا قائل باشی
 چنگ در پرده بهین می‌هدت ندولی
 و غلت آن کاکلند سو که قائل باشی
 در چمن برودتی و قمر حالی و گراست
 حیث باشد که ز کعبه بر غافل باشی
 تقدیرت برودتند و نیا که ز کاف
 که شب و روز در این قه مشغول باشی
 که پر ایدت پر ازیم ز ما تا بر دوست
 رفتن آسان بود در وقت منزل باشی
 حافظا که در آرزوست ملت باشد
 میدان آن بله مطبوع شایل باشی

حافظ

باقابلید ابراست و بهار و لب جوی
 من کلویم چه کن ارامل طی خود و کوی
 بوی یک گری از این نقش نمی‌آید خیز
 دلق آلوده صوفی بر می‌ناب بشوی
 غلظتین است جهان که کرمش یک گری کن
 ای جان دیده به ملت قدم از غلظت جوی
 دو نیست گنت بشود صمد کج بر
 از در پیش آید و روی صوبی

پوهنتون مولانا در ولایت سمنگان

پوهنځي ها:
✓ حقوق و علوم سياسي
✓ اقتصاد

آدرس: ولایت سمنگان؛ شهر ایبک مقابل لیسه آینه چه
تماس: 0791869999

شبکه رادیو تلویزیون فروغ
Froogh TV & RD
فروغ، آینه روز

برای نشر اعلانات تان با ما به تماس شوید.

0728488000

آدرس: مزار شریف شمال چوک کفایت
جاده سربازان قوای مسلح پوهنتون
مولانا جلال الدین محمد بلخي

نویسنده: داکتر جمال الدین قیام

جرئت و اهمیت آن در زندگی افراد

همه ما انسانها جهت رفع نیازمندی هایمان به برقراری ارتباط با افراد ماحول ما نیاز داریم. برقراری ارتباط نسبت به هر انسان با انسان دیگری متفاوت است. بعضی افراد در برقراری ارتباط خیلی توانایی بالایی دارند اما بعضی افراد در برقراری ارتباط مشکل دارند که جرعت نداشتن یکی از عوامل مهم آن است. در ذیل در مورد جرعت داشتن و اهمیت آن بحث می نمایم. با جرعت بودن یا دفاع از خود به شیوه ای جایز است که به حقوق شخص دیگر تجاوز نشود. با جرعت بودن ابراز مستقیم، صادقانه و مناسب احساسات و عقاید شمامست. ممکن است شما در گذشته گاهی با جرعت بودن را ناراحت کننده و اشتباه یافته باشید. چون جرعت مندی را با پرخشگری اشتباه گرفته اید. پرخشگری به صمیمیت شما آسیب رسانده و میتواند شأن شما را در دید دیگران پایین جلوه دهد. پرخشگری نیز یک نوع شیوه دفاع از خود است با این تفاوت که در آن به حق و حقوق شخص دیگر تجاوز میشود. همچنان با جرعت بودن به معنی احترام گذاشتن به حقوق و احساسات خود و احترام گذاشتن به حقوق و احساسات دیگران است. پس چرایی از افراد نمیتواند با جرعت باشند؟ پاسخ این سوال را میتوانیم در چند مورد دریافت.

مهم ترین مورد آن استرس است. عامل دیگر که در آن نقش دارد باورهای منفی نسبت به خود و اعتماد به نفس پایین خود شخص است. انحصار با اعتماد به نفس پایین ممکن است احساس کنند صلاحیت ندارند و به بسیار سختی میتوانند فرصتی را برای صحبت کردن پیدا کنند و با هم برخی دیگر از افراد ممکن است از تعارض، انتقاد و یا از دست دادن رابطه دیگران بترسند و همیشه در سکوت باشند نداشتن جرعت در زندگی کدام مشکلات را میتواند ایجاد کند؟

۱- آفسردگی، عصبانیت بودن از خود، احساس نا امانی و نداشتن کنترل در زندگی، عصبانیت بودن از دیگران.
۲- ناکامی در بیشتر موقعیت های که شخص نمیتواند به خواسته های خود برسد
۳- انفجار خشم (زمانیکه خشم به شیوه مناسب آن ابراز نشود روی هم انباشته شده و رفته رفته در بعضی موارد بصورت پرخشگرانه ابراز میشود)

۴- مشکلات جسمی مانند سردرد، زخم معده، فشار خون بالا، آفسترس و...
۵- ضعف در روابط فردی و اجتماعی

۶- ناتوانی در بیان احساسات مثبت و منفی به دیگران پس با این همه چگونه با بی جرعتی مقابله کنیم؟

۱- اجازه ندهید دیگران از شما بهره جویی کنند. بر رفتار مناسب و مصفاقتان پابند باشید.

۲- در بیان آن تا آنجا که ممکن است صریح و خاص باشید. *زمانیکه با گفتار شخص مخالف هستید به دلیل تمایل به خاطر حفظ رابطه صلح آمیز با طرف بیا بپند زدن تکان دادن سر با توجه زیاد به ظاهر، موافقت نشان ندهید.

۳- وقتی اعتماد کامل به موضوع دارید بصورت فعال مخالفت کنید. *وقتی شخص با **اقتدار** از شما انجام کاری را میخواهد که از موضوع بالاتر است و منطقی به نظر نمیرسد آنگاه با جرعت پیرسید چرا؟؟؟

*شما حق دارید در مورد چگونگی هدایت زندگی تان تصمیم بگیرید. پیگیری اهداف و آرزوهای شخصی و تعین اولویت های خاص زندگی تان به تصمیم شما بستگی دارد.

*شما حق دارید به دیگران بگویید که مایل هستید با شما چگونه رفتار شود.
*شما حق دارید به ارزش ها باور و عقاید و عواطف خود احترام بگذارید مهم نیست دیگران چی عقیده ای دارند و چی فکر میکنند.
*هرچند میدانید کامل نیستید و گاهی کارها را با این تر از حد توانایی تان انجام میدهید اما با آن هم خود را دوست داشته باشید.

ترکمن دیننده خوشبلیق اصطلاح لاری

یازبچی: استاد الله مراد نظری

بیرناچه سوزلر واصطلاح لاری ترکمن دیننده قومداشلیق لاری بیان اثناک اوچین اولایون دیربول سوزلر خلیقک فرهنگی ییلن پرک باغلاشلیقی باردیر.

ترکمن دیننده مشغلا نینگ و اول مشغله دان اونب - اوسیب آیریلیب گیدن کیشی لرینگ هر بیرک لرینده آیرتین آدی باردیر. بول بولسه ترکمن خلقی نینگ دلیلی نینگ پایلیغینی وهمه گچمشیده اولی قومداشلیق لارینی گورکرک بول دیر. بول حخده استاد عبدالرحمن آخوند تنگلی شویله یازیب دیر:ترکمن دلیلی قومداشلیق لاری بیان و توصیف اداینده باشقه دیل لرینگ آره سینده (سیده حنی علی عربی دن)هم بی نظیر دیر.

(فضائل الترکمان ص 87)
بول سوزلر ترکمن دیننده دورلی لهجه لره اوز آیرانتیلیق لاری بیان تفاوت لاتیور. قومداشلیق اصطلاح لاری بیرنجی دن ایکی بۆلیمه بولتیور: بیرنجیسی نسبی و ایکنجی هم سببی: ایندی بول سوزلر و اصطلاح لاری فارسی دیننده معتلاپ گورکرکمی مقصد اندیک.

- 1- آتا، آیا (آرسانی لهجه سینده)، قاقا (نکه لهجه سینده)، داده (یموت لهجه سینده) - پدر
- 2- اته (آرسانی لهجه ده) اجه (نکه لهجه ده) - به معنی مادر و نیز عمه) نانه (قیچاق منشالی لهجه لرده) - مادر
- 3- آتا (در لهجه نکه)، بابا (در لهجه آرسانی) - پدر بزرگ بزرگ
- 4- بابا (در لهجه آرسانی - پدر بزرگ پدری و مادری)، (در لهجه نکه - پدر بزرگ مادری)
- 4- ساما: مادر بزرگ
- 5- آغا (در لهجه آرسانی - برادر بزرگ، (ساریق لهجه سینده غوجاق اققا)
- 6- آققا: (در لهجه ساریق - پدر) و در لهجه نکه و یموت برادر بزرگ
- 6- اکه (آرسانی لهجه سینده - خواهر و یا عمه)
- 7- دایی:ماما
- 8- دایز:خاله
- 9- قیز دوغان:خواهر
- 10- اوبای:خواهر کوچک
- 11- ارا:کاکا دوغان:برادر
- 13- اوقول:پسر
- 14- قیز:دختر
- 15- آختیق:نواسه
- 16- چوقولق:کواسه
- 17- بولولق(سولوق):کون کاسه
- 18- قاولوق:تلخک دروازه
- 19- بایولوق: (فارسی دا بوق)
- 20- تاللیق: (فارسی دا بوق)
- 21- آتا دوغان: کاکا، عمو
- 21- دوغان اوغلان:نموزاده، بچه کاکا
- 22- دولان اوغلان: نسبت فرزندان دو عمو زاده به همدیگر
- 23- چیقان:پسر خاله،دختر خاله
- 24- یگن:پسر عمو، دختر عمو، خواهر زاده
- 25- اینی:برادر کوچک، برادر زاده (پسر)
- 26- باچی:خواهر کوچک، برادر زاده (دختر)
- سیسی اصطلاح لاری
- 1-آر(آدمی):شوهر
- 2- هلی(ماشعلا:عیال)کیوانی:زن، خانم
- 3- گلین:عروس، زن برادر
- 3- گیو (در لهجه یموت و نکه - کوره کن: داماد
- 4- گلنجه:بیگه)زن کاکا:زن برادر
- 5- گلین دایز:زن ماما
- 6- باجا: باجه
- 7- بالدیز:خواهر(کوچکتر)همسر
- 8- قاین: آغزابدر(بزرگتر)همسر
- 9- قانی: نسبت خانمهای برادران به همدیگر
- 10- گونی:گونداش(امیاق)
- 11- قاین اکیجی:خواهر(بزرگتر)همسر
- 12- قاین اته:مادر همسر نسبت به عروس و همچنین نسبت به داماد - پدر خانم
- 13- قاین اته:مادر همسر نسبت به عروس و نیز نسبت به داماد - مادر خانم
- 14- باسئیق داش:همسر
- شویله گوریشیگزیالی ترکمن دیننده یاش اولی ویاش کیچا آیرتین اصطلاح لار اولاییولرلار.
- پنه ده ترکمن دیننده دوغان لار اوچین هم آیرتین اصطلاح لار دان ایش آلتیور:
- 1- دوغان:برادر
- 2- اووی دوغان: برادر اندر
- 3- قرنی:یر: ازبک پدر ومادر
- 4- سوبئیش:ازبک مادر
- 3- آتاداش:ازبک پدر
- ونه ده بیرناچه سوزلر باردیر که دوغان اوچین اولاییون دیر:منلا «دوقاللیق (برادر خوانده و...»دوغان اوغوشان«عقد اخوت بسته)، اقیاتلیق دوغان(برادر اخروی و...»امیشن(برادر رضاعی و...) شویله سوزلر ترکمن دیننده اوزینه خاص بولان معنی لار ییلن استفاده اداییور.
- ونه ده ترکمن دیننده بیرناچه سوزلر واصطلاح لار هم «اودی:صفتی ییلن خاص لندیپرلیون دیر
- 1- اووی اته:مادر اندر
- 2- اووی دوغان:برادر اندر
- ترکمن دیننده بیرناچه قومداشلیق اوچین خاص سوزلر و اصطلاح لار باشقه دیل لر دن گورا کوبدیر. شول سوزلر، بول دیلینگ پایلیغی بول قومینگ گچمشیده اولی ،اولی مشغلا لار غوربان لیغینی گورکرک بول دیر.

ارگان نشراتی پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخي

صاحب امتیاز: پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخي
مدیرمسئول: جان محمد چیچون
هیئت تحریر: دکتور عبدالحی آرام؛ محمد ناصر اکبری؛ جمشید نژند، غلام مصطفی حدید؛ حنیف صافی؛ سلطان مسعود محب؛ داکتر جمال الدین قیام؛ جاوید شریفی.
طراح: شاه محمود شایبان
مسئول توزیع: نثار احمد جمالی
شماره گان: 2000 نسخه

تماس: 0799254005

ایمیل: jayhoon6670@gmail.com

آدرس: مزار شریف؛ شمال چوک کفایت جاده سربازان قوای مسلح پوهنتون مولانا جلال الدین محمد بلخي
ساحه توزیع: بلخ؛ سمنگان و کابل

